

Гречко Ольга Олександрівна

кандидат юридичних наук, молодший науковий співробітник

НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку

НАПрН України

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗАКОНОПРОЕКТУ ЩОДО ЗАХИСТУ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

У тезах розглянуто зміни, які були запропоновані проектом закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення рівня охорони і захисту прав інтелектуальної (промислової) власності та удосконалення державного управління сферою інтелектуальної власності». Автором запропоновано рекомендації щодо доповнення та конкретизації деяких положень вказаного законопроекту.

Ключові слова: інтелектуальна власність, патентування, охорона прав.

Hrechko Olha

PhD, Junior Researcher of the Research institute of legal support of innovative development of the NALS of Ukraine

SOME PROBLEMS ISSUES OF DRAFT LAW ON THE PROTECTION OF INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS

Theses discuss the changes proposed by the draft law of Ukraine «On Amendments to Some Legislative Acts of Ukraine on Enhancing the Protection and Protection of Intellectual (Industrial) Property Rights and Improving the State Management of the Intellectual Property Sphere». The author proposes recommendations for supplementing and specifying some provisions of the draft law.

Keywords: intellectual property, patenting, protection of rights.

Ефективно функціонуюча система правової охорони інтелектуальної власності є однією з визначальних складових інноваційного розвитку України і дієвим інструментом підвищення конкурентоспроможності національної економіки та інвестиційної привабливості України на основі її інтелектуального ресурсу [1, с. 3]. Досвід розвинених зарубіжних країн свідчить про те, що в них право на інтелектуальну власність є одним із основних прав, правовому регулюванню якого приділяється значна увага. Це, у свою чергу, сприяє стрімкому розвитку економіки.

В Україні на сучасному етапі важливо створити таку правову базу, яка слугуватиме надійною основою для функціонування інноваційної системи. Правове забезпечення інноваційної системи вимагає новацій у праві. Сьогодні нововведень потребує проблема відсутності належних гарантій захисту прав інтелектуальної власності від недобросовісних власників так званих «тролінгових» патентів, а також проблема щодо врегулювання процесу реєстрації об'єктів інтелектуальної власності. Ця проблема існує завдяки недосконалій системі правової охорони винаходів та корисних моделей (патентної системи). Отже, доцільність внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення рівня охорони і захисту прав інте-

лектуальної (промислової) власності та удосконалення державного управління сферою інтелектуальної власності очевидна.

Правове регулювання відносин інтелектуальної власності на конституційному рівні передбачено статтями 41 та 54 Конституції України, у яких закріплені право володіння, користування і розпорядження своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності, а також захист інтелектуальної власності, авторських прав, моральних і матеріальних інтересів, що виникають у зв'язку з різними видами інтелектуальної діяльності [2]. Конкретніше ця конституційна гарантія втілюється в заборону використовувати або поширювати результати інтелектуальної власності без згоди його власника, за винятками встановленими законом. Таким чином, внесенні у законодавство зміни повинні створити на практиці ефективний механізм захисту прав інтелектуальної (промислової) власності, який забезпечуватиме дієвість цих гарантій.

Проектом закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення рівня охорони і захисту прав інтелектуальної (промислової) власності та удосконалення державного управління сферою інтелектуальної власності» [3] від 17.09.2019 № 9088 (далі – проект закону) передбачено внесення змін до Господарського та Цивільного кодексу, Законів України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», «Про охорону прав на зазначення походження товарів», «Про авторське право і суміжні права», «Про адміністративні послуги» та інші.

У проекті закону запропоновано такі новації: розширено перелік об'єктів технологій, на які не поширюється правова охорона; передбачено можливість подання заявок в електронній формі; надається право будь-якій особі подати мотивоване заперечення проти заявки протягом шести місяців від дати публікації відомостей про заявку на винахід; уточнено порядок надання додаткової охорони прав на винаходи; розширено перелік прав та обов'язків суб'єктів прав на винаходи (корисні моделі); передбачено можливість визнання прав на винахід і корисну модель недійсними в адміністративному порядку («post-grant opposition») [4]. Проект закону зазначає про створення національного органу інтелектуальної власності (НОІВ), що було

передбачено Концепцією реформування державної системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні в контексті перетворення трирівневої структури системи організації державного управління сферою інтелектуальної власності на дворівневу. Передбачено повноваження, джерела фінансування зазначеного органу.

Безумовно вказані зміни носять позитивний характер, оскільки створюють додаткові гарантії захисту прав інтелектуальної власності, але деякі положення законопроекту, на нашу думку, потребують уточнення та доповнення. Позитивним є врахування вимог права ЄС: Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їх державами-членами, з іншої сторони, Директив та Регламентів Європейського Парламенту та Ради щодо правової охорони об'єктів інтелектуальної власності, оскільки адаптація вітчизняного права відповідно до Європейського значно розширить межі ринку реалізації результатів інтелектуальної діяльності.

На нашу думку, законодавством України відповідно до Європейської патентної конвенції повинні бути конкретизовані положення щодо нових методів підприємницької діяльності (патентування бізнес-методів у рамках ЄПК та України), нових способів надання послуг, а також новацій у галузі біотехнологій (див. ст. 4, 5, 6 Директиви 98/44/ЄС про правову охорону біотехнологічних винаходів). Патентна охорона комп'ютерних програм у європейській практиці відсутня, тому вважаємо, що стосовно патентування комп'ютерних програм корисним буде досвід США.

Вважаємо за доцільне внесення таких змін до Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», ЦК України: введення для корисних моделей критерію патентоздатності, «винахідницький рівень» аналогічно й для винаходів; запровадження можливості проведення патентним відомством кваліфікаційної експертизи за запитом заявника або будь-якої іншої особи; введення адміністративної процедури відміни реєстрації корисної моделі безпосередньо відомством; введення можливості перетворення корисної моделі у винахід під час терміну охорони корисної моделі; визначення необхідності проведення кваліфікаційної експертизи заявки на корисну

модель (як умова подання заяв щодо митних заходів або позовних заяв до суду) [5, с. 92]. Цілком виправдано буде встановити більш жорсткі умови юридичної відповідальності за порушення прав у даній сфері.

ЛІТЕРАТУРА

1. Річний звіт 2018. Державне підприємство «Український інститут інтелектуальної власності» (Укрпатент). URL: <https://ukrpatent.org/atachs/zvit-ukr-2018.pdf>.

2. Конституція України : наук.-практ. коментар / редкол. В. Я. Тацій та ін. ; Акад. прав. наук України. Київ : Вид. Дім «Ін Юре», Харків : Право, 2003. 808 с.

3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення рівня охорони і захисту прав інтелектуальної (промислової) власності та удосконалення державного управління сферою інтелектуальної власності: проект закону України від 17.09.2019 р. № 9088. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64604.

4. Пояснювальна записка до проекту закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення рівня охорони і захисту прав інтелектуальної (промислової) власності та удосконалення державного управління сферою інтелектуальної власності» від 17.09.2019 р. № 9088. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64604.

5. Капіца Ю. Охорона прав на винаходи і корисні моделі в Україні та імплементація положень Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2017. № 2/1. С. 88-93. URL: http://vjhr.sk/archive/2017_2/part_1/14.pdf.

REFERENCES

1. Richnyi zvit 2018. Derzhavne pidpriemstvo «Ukrainskyi instytut intelektualnoi vlasnosti» (Ukrpatent). URL: <https://ukrpatent.org/atachs/zvit-ukr-2018.pdf> [In Ukrainian].

2. Konstytutsiia Ukrainy : nauk.-prakt. Komentar. (2003). V. Ya. Tatsii (Ed.). Kharkiv : Pravo. [In Ukrainian].

3. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo pidvyshchennia rivnia okhorony i zakhystu prav intelektualnoi (promyslovoi) vlasnosti ta udoskonalennia derzhavnogo upravlinnia sferoiu intelektualnoi vlasnosti: proekt zakonu Ukrainy vid 17.09.2019 r. № 9088. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64604.

4. Poiasniuvalna zapyska do proektu zakonu Ukrainy «Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo pidvyschennia rivnia okhorony i zakhystu prav intelektualnoi (promyslovoi) vlasnosti ta udoskonalennia derzhavnoho upravlinnia sferoiu intelektualnoi vlasnosti» vid 17.09.2019 r. № 9088. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64604 [In Ukrainian].

5. Kapitsa, Yu. (2017). Okhorona prav na vynakhody i korysni modeli v Ukraini ta implementatsiia polozhen Uhody pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu ta Yevropeiskym Soiuzom. *Visegrad Journal on Human Rights*, 2/1, 88-93. URL: http://vjhr.sk/archive/2017_2/part_1/14.pdf [In Ukrainian].